

ОСОБЛИВОСТІ ПРОДАЖУ АКТИВІВ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКІВ ФОНДОМ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ

Розвиток та економічне зростання будь якої держави є неможливим без стабільної, дієвої та надійної банківської системи. У сучасних умовах, актуальну та важливу роль відіграє система гарантування вкладів (Deposit guarantee scheme, DGS), як складова механізму фінансової безпеки держави (financial safety net). Вона виступає одним із основних елементів підвищення довіри до банків. Як наслідок, впливає на економічний розвиток країни.

1. *Поточний стан вітчизняної DGS.* Масштабні світові банківські та фінансові кризи підкреслили важливість існування ефективної DGS. У банківській системі України впродовж 01.01.14-01.01.18 років збанкрутували 89 банківських установ. Станом на 01.11.18 у Фонді перебувають 81 банків-учасників. Відсутність капіталу, недовіра та панічне вилучення коштів, протягом 2014-2016 років, призвели до неплатоспроможності половини банківської системи України. Як наслідок, Фонд здійснював процедуру тимчасової адміністрації (ТА), а за рішенням НБУ – ліквідацію банків та продаж їхніх активів.

2. *Вартість активів та рівень NPL, як детермінанти показників продаж.* Слід зазначити, що зазвичай балансова вартість активів, суттєво відрізняється від оціночної (справжньої вартості) і це мусимо визнати – неефективна політика банківського нагляду з боку НБУ. Станом на 01.01.2018 року балансова вартість активів становить 526,4 млрд грн, в той час як їх оціночна вартість досягає 96,6 млрд. грн [1]. Таким чином, активи переоцінені на 81,75%. Оціночна вартість, як індикатор формування очікуваної, а у подальшому і ринкової вартості, складає лише 18,25% від балансової. Зауважмо, що вартість активів знижується, через те, що більшість позичальників перестають обслуговувати кредити, як тільки банк стає неплатоспроможним. Інколи, затягуючи судові процеси, юридичні особи йдуть у «фіктивне» банкрутство, аби непогашати заборгованість.

З огляду на це, відзначимо достатньо високий рівень прострочених кредитів (non-performing loan, NPL) неплатоспроможних банків. Станом на 01.10.18 показник NPL у банків, котрі знаходяться під управлінням ФГВФО складає 52,3%; у т.ч. у національній валюті – 43,4%, у іноземній – 100% [2]. За період 01.02.17-01.10.18, у середньому, близько половини кредитів у національній валюті не погашаються, а у іноземній показник NPL складає 85%.

3. *Успішність та конкуренція на аукціонах.* Таким чином, високий рівень NPL та морального ризику, недосконалість законодавства, відсутність захисту прав кредиторів, попиту, покупців – все це негативно впливає на успішність торгів, збільшення ціни, а як наслідок високий дисконт та недоотримання кредиторами банку коштів. Протягом аналізованого періоду (01.01.17-01.11.18) звернемо увагу на досить низький рівень успішності аукціонів із продажу кредитів – у середньому 1,5%; та відсоток збільшення мінімальної ціни – 12,6%. Тобто, планують продати близько 5 700 аукціонів, проте лишень 200 із них закінчуються угодою про купівлю. Середнє значення завершеності аукціонів, усіх видів активів складає 5% (на кожен місяць заплановано 8 000 аукц., із них 300 – завершуються продажем) [3].

Відзначимо низький рівень конкуренції, при якій найбільше число аукціонів завершується двома, а то і одним учасником (голландський аукціон). Зростання мінімальної ціни, у аукціонах із двома учасниками складає 1,68%, і такі аукціони займають найбільшу частку в отриманому доході (68%), від проведених Фондом торгів, із продажу прав вимог за кредитами, дохід становить 4,1 млрд грн.

4. Зниження *вартості активів* зумовлено наступними чинниками:

- низький попит (з боку аутсайдерів);
- нерозвинений ринок управління і продажу активів (особливо NPL);
- проблематика в українському законодавстві та соціумі, щодо погашення кредиту або примусового стягнення заборгованості;
- відсутність прецедентів притягнення до відповідальності позичальників, у розрізі найбільших бізнес-груп та заможних гравців ринку, погашати взяті на себе зобов'язання.

У свою чергу, дані фактори, з боку Фонду, призводить до втрати коштів кредиторами неплатоспроможних банків. Як наслідок, спостерігається високий рівень дисконту продажу активів, яке визначається як відсоткове порівняння ціни реалізації до балансової вартості. Він відображає зниження вартості активів у порівнянні із їх балансовою вартістю.

5. *Рівень дисконту.* Варто відзначити, що із проведеного нами аналізу, за період черв.2016-жовт.2018 р., у середньому дисконт завершених аукціонів із продажу кредитів ФГВФО, становив 75,3%. Найбільшу частоту займає дисконт, розміром 76,6%. Близько 40% аукціонів продаються із дисконтом від 80-70%. Окрім цього, на дисконт від 90-80%, припадає 22% аукціонів із продажу кредитів; на дисконт від 100-90% – 14% аукціонів відповідно. Таким чином, можемо звернути увагу та підкреслити низьку ефективність продажів активів неплатоспроможних банків.

Зміна існуючої черговості (позачергово – вимоги НБУ; 3 черга – ФГВФО; 4 черга – вкладники понад гарантовану суму “200+”) задоволення вимог кредиторів дозволила б ефективно та якісно виконувати покладені на ФГВФО функції, щодо продажу активів. Це б дозволило вкладникам “200+”, отримати кошти, підвищило б довіру до банків та ФГВФО, стимулювало б Фонд продавати активи за вищою вартістю та із меншим рівнем дисконту.

Література:

1. Звіти про діяльність Фонду [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/about/report/>
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
3. Модуль аналітики ProZorro.Продажі: “Аналітика” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bi.prozorro.sale/#/>

Анастасія СЛАБИК

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА КИТАЮ: СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

На початку 21 століття ніхто і уявити собі не міг Китай таким, яким ми його бачимо зараз. Раніше ця країна могла тільки мріяти про те, щоб позмагатись за